

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 157 ◆ Четвер, 15 серпня 1991 року ◆

Ціна 10 коп.

НЕНЬКО, НЕНЕЧИННО!

У липні мені пощастило побувати у неміцях Полярного Уралу та Ямалу. До того й не уявляв, як нафтовики можуть сплюндрувати землю. Мільйони тонн металоконструкцій іржавіють у тундрі. Через той брукт не один ненецький рід мусив покинути нащаджені місця й податися далі на північ. Але від цивілізації не втечеш: чуми брезентові, човни гумові, пластик заміняє оленячу кістку. І топлять не карликовими деревами, а колодами, що покинуті тут геологами. Ще п'ятнадцять літ тому така колота коштувала два п'яці, а нині цього добра — аж занадто...

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

(Закінчення на 9-й сторінці).

Ч УТКИ про закриття Генерального консульства Республіки Болгарії в Одесі спростував вініючий об'єкти Генерального консула Петко Петков. У розмові з кореспондентом УЦДІ він наважів ці чутки танком, що не мають нічого спільного з реальним станом речей.

Істина в тому, підкреслює Петков, що в ході змін у житті Болгарії, МЗС РБ веде певне коригування своїх зовнішніх представництв. Зокрема, мова йде про скорочення до розмірів міжчасової персоналії. Це стосується і Генерального консульства Болгарії в Одесі.

3 МЕТОЮ забезпечення стабільних поставок нафтової сировини і нафтопродуктів на загальносоюзний ринок, зниження залежності підприємств нафтової і газової промисловості від імпорту устаткування і матеріалів, Кабінет Міністрів СРСР прийняв пропозицію Міністерства газопостачання СРСР про здійснення комплексу заходів, які спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази підприємств газу, підвищення ефективності її використання і дають змогу не менше як у 3 рази знизити в 1992 році потребу у валютних ресурсах для розвитку цієї галузі.

ГОЛОС УКРАЇНИ

МІСЦЕВАДА. ВАЖКАНАЙ РЕАЛЬНА

3. ЖИВЕМО НАДІЄЮ

Минуло півроку з того часу, як Раді республіки одержали Закон «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування». Отже, з'явилася можливість на основі певного досвіду зробити перші узагальнення і висновки. Можна так сказати, його чуті на місцях, що закон цей слабкий, малоефективний для практичного вжитку. З чим погодитися ніхто не може. Все своєго цілий рад полегше, його діє і досить-таки ефективно. Непогано, якщо можна так сказати, його частини скорше породження не якоїсь там повільності парламенту під час прийняття документа, а нашого хазяїного життя, коли ніякі закони не діють — ні хороше, ні погане. І не діють до того, доти не визначимося з Сосисним договором, розподілом функцій між суб'єктами чи до Федерації, чи конфедерації. Поки ж, маючи односторонній акт республіки, ніякі закони з одних і тих питань, можна так залуцати буди-ношу справу, що не завжди знайдеться якийсь би йзвз на себе сміливості дати однозначні рекомендації і трактування.

Але в чому ж, на мою думку, повільність закону? Касаємось, у розпорядчій місцевих Рад. Найвіт при дефіциті бюджету, коли щось потрібно виллати, у добру справу. А якщо жінки вна до бра — вирішує сам у районній, а не обласній Раді. Особливо роз'ясню нам рух створення резервного та позабюджетного фондів. Іх запровадження — безумовно прогресивний крок, бо зна-

ходимося нині в такому економічному й політичному вірті, що ці кошти стануть просто анахронізмом для фінансування абсолютно неперспективних підприємств.

Добре, що у Рад з'явилася тепер можливість впливати на розміри оподаткування підприємств і організацій, що знаходяться в їх території. Це вже крок до того, щоб хоча деякою мірою замінити адміністративні на економічні засоби безладу і анархії, що існують у нас кілька років і призвели нас до нинішньої ситуації.

З'явилася самостійність і в формуванні штатів. Що характерно, ніхто з нас не кидає їх набирати пенсіонерів, хоча таку можливість мали. Напевно, ми пішли іншим шляхом: вилли 120 тисяч карбованців у сільські підприємства у вигляді акцій, перевели окремі служби з бюджету райрад на самоокупність. Хтось прикладі добрий дії нового закону можна наводити й далі. Але якнайліше поміркувати над слабкими його місцями. Адже ні для кого не секрет, що він вимагає серйозного лікування з боку республіканського парламенту.

Важко, що головне — альфа і омега дальшого існування Рад — перевенути з голови на ноги систему формування бюджету. Сосисне, як говорено, що бюджет повинен плануватися знизу до гори, до цього шага країна так і не дійшла. Раді, над сілським до обласної (саме в такій послідовності) — повинні сам визначати і захищати проекти своїх бюджетів.

Перед республіканськими органами. Причому, починаючи з справу треба вже сьогодні, бо в січні чи лютому, що вже буде технічною робота на рівні бухгалтерів райфіннаділ, коли і депутатів, і постійні комісії, і виконавчі будуть абсолютно неспроможні цього змінити.

Не менш важлива робота чекає нас, коли розроблятимось податкову політику. Вона має бути націлена на те, щоб на перших порах хоча б не допустити дефіциту бюджету Рад. Мені часто задають питання, виллати такі податкові ставки, які були б під силу підприємствам, спонукаючи їх до нарощування обсягів виробництва і водночас поповнювали місцевий бюджет — неможливо. Але це слова. Не так давно в Київській області прокотилася хвиля виллани компенсацій за проживання в умовах, що склалася після аварії на Чорнобильській АЕС. Виллала проводилася за фінансу підприємств і організацій. Знайшлися кошти в промисловості, побути, багаті підприємства і т. д. Не знайшлися їх у кожному колосі чи радгоспі. Неважко підприємства і установи націлювати на виконання безнадійних справ? Так нібито наважили: хліб, молоко, м'ясо все ж таки є, іншого — хоча знапи.

Метал, труби. Діти на бар'єр паролетом збуває старі машини. Сосисні частини — техніку. Взаємні іномарки, північні товари для своїх підприємств. А всі ж знаємо — все це створено значною мірою за рахунок жетла, мільйонів знівчених сіл селян, яким сьогодні

для бар'єру нічого не залишило. Так давайге ж почина, так формувати бюджет від сілського до і республіканського.

З цього міркування випливають і інші висновки. Скажімо, як можна старіти комунальну власність Рад в умовах дефіциту бюджету? Комунальні служби і за бездефіцитної системи через слабку матеріальну забезпеченість, несприятливості по фесії тощо ділять так сіл. Стабілізувати ці тарифи можна лише за рахунок максимальної зацікавленості людей.

А сильні гришки жаргів виллає пункт 5 статті 22 про використання 20 відсотків товарів на власній території. Положення його несприятливі, але в разі необхідності їх можна прикріпити і незаконною операцією, і безгосподарністю.

Останнє. Життя все більше схиляє нас на користь тих, хто виступає за структуру муніципальної влади на місцях. Говорити про автономність, а отже, і необхідність існування на сілському, селищному, районному рівнях численних інститутів, хоча корисні, постійні і не постійні комісії — це означає йти проти вимог життя, яке сьогодні інтенсивно зрушується безнадійних структур.

На істину в останній інстанції не претендуємо. Проте знаю, що пропозицій щодо удосконалення закону, особливо від тих, хто працює у Радах, надходить дуже багато. Причина зрозуміла. Як це, по суті, єдиний закон цоденного користування. Добре, коли є такі його положення, які допомагають. Але який же час у роботу вносять ті, які щоденно заважають? Тому вважаю: потрібно парламенту повернутися до цього закону знову.

КОВАЛЕНКО Віталій Васильович — голова Яготинської районної Ради народних депутатів Київської області, член КПРС з 1973 року, заступник начальника Київського державного дорожнього інституту, слухач ІІ курсу Київського інституту політопії та соціального управління, 1988 року нарештє.

Депутат Київської області Ради народних депутатів.

Працює на посадах керівника та лідерів робіт, калічальним автодиректатом, заступником голови районного.

денно заважають? Тому вважаю: потрібно парламенту повернутися до цього закону знову.

Віталій КОВАЛЕНКО, голова Яготинської районної Ради народних депутатів Київської області.

Серпень — теж місяць насичений

Як уже повідомлялося в нашій газеті, 13 серпня а прес-центр МЗС УРСР відбуває брифінг, який проводить керівник прес-центру В. Нагайчук та начальник консульського управління МЗС В. Кирик.

На початку брифінгу В. Нагайчук підписує візити до Української РСР міністр закордонних справ Угорської Республіки Г. Сесені. Відзначаю, що цей візит був дуже важливим для обох сторін. Під час перебування Г. Сесені в Україні досягнуто низького достатності щодо подальшого розвитку українсько-угорських відносин, які набувають широкі масштаби, підтвер-

джено тезу про відкриття українського консульства в Угорщині після того, як Верховна Рада УРСР ратифікувала нове рішення про консульські відносини між двома країнами.

Далі журналісти було повідомлено, що 5 серпня у Відні відбулася зустріч презентації плану подання допомоги жертвам Чорнобильської катастрофи від імені ООН. Цей план представляє координатор ООН з питань подолання наслідків аварії на ЧАЕС пай М. Енст. План передбачає реалізацію 140 проєктів, на здійснення яких буде витрачено понад 600 мільйонів доларів. На програмі також 6 статті доповняють тальною основою для проведення міжнародної конференції з питань Чорнобилья, яка

розпочнеться 20 вересня в Нью-Йорку.

В. Нагайчук також сказав, що 15-16 серпня стоїть республіці віддати Тимчасовий повноваження у справах Бельгії в Радіському Союзі пай І. Кристоферсен, який зустрінеється з представниками Комісії Верховної Ради УРСР у закордонних справах Кабінету міністрів, керівниками міста.

У середині серпня до Києва приїждять група експертів міністерства закордонних справ Румунії, яка займатиметься розробкою проєкту спільних румунсько-українських документів за підтримкою візиту міністра закордонних справ УРСР А. Зенна до цієї країни.

26-28 серпня на запро-

шення українського уряду в республіці перебуватиме голова 46-ї Генеральної Асамблеї ООН, міністр закордонних справ Республіки Мальта Гіло де Маріо. Під час його зустрічей з керівниками республіки обговорюватимуться питання роботи 46-ї сесії ГА ООН та двосторонні відносини.

Тися ж діями у Юсці проходимо координаційна карада працівників міністерств закордонних справ України, Білорусії, інших республік, що об'єднують велику роботу на 46-й сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй.

Після того, як присутнім на брифінгу було доведено що інформацію, слово мав В. Кирик. Він розповів, що

10 серпня у Харкові відбулася церемонія передавання іх розстріляних там у 1940 році трьох тисяч польських військовополонених і п'яти тисяч репресованих радянських громадян. На місці розстрілів встановлено пам'ятні стели. В церемонії взяла участь польська делегація, в якій були два міністри Республіки Польща. Відбулася церемонія служба.

Було також сказано, що Харківський місцевим органом, польська фірма «Енергопост» і інші установи та організації збирають кошти для будівництва меморіального комплексу на честь загиблих.

Наприкінці брифінгу представники МЗС відповіли на запитання журналістів.

Олексій ЄВСКОВ.

Д мільйона ще далеко

Менше третини зерна зібрано на елеваторі хлібороби Херсонщини. До планових 1,2 мільйона тонн ще далеко. Але останніми днями ситуація змінюється на краще.

Очевидно, після візиту голови Кабінету міністрів УРСР В. Фоміна керівники господарств переглянули свою позицію, яка зводилася до мовчаного лозунгу «Не поспішати, очікувати», і тепер приспівали цілком нові вірші, — розповів пра-

цівники обласної держдержліспенсії С. Хоржевська і О. Устюжніков. — Якщо, скажімо, за 3 серпня щого року в державі зібрано було зовсім небагато — всього 377 тисяч хліба, то вже через п'ять днів — понад вісім тисяч тонн. Дені господарства Білозерського району повністю розраховалися з державою.

На думку працівників іспенсії, покращення робіт на елеваторах зумовлює зростання ціни на хліб

та гарантованим державою виплати надбавок. Сільські керівники спонукає до активних дій і турбота про наповнення державного фонду для створення в області формування «Банксервіс» — своєрідного страхового фонду на підтримку їх господарств, які одержали невисокий прожиттєвий рівень.

Іван КАЛІНІЧЕНКО, керівник іспенсії «Хлібосу України», Херсонська область.

ПОПРАВКА

У номері від 14 серпня 1991 року в матеріалі під загальним «Якби земля могла говорити...» з технічних причин переплутано ряди. Теїст на першому з ряду не треба ілюструє слід читати:

«— По шляху до суверенітету зроблено лише перші кроки. У досягненні реальної суверенітету необхідна мудрість і завершеність. Тут не можна ні бігти голопом, бо заженеш коня, ні сонно плентатися, бо й комарі з'являються. За нас самих ніхто нічого не зробить. Та й надія-

тися на нього не варто, бо чужими руками легко тільки жар загрібати». І далі за текстом.

Теїст на переході з третього на четверту колонку слід читати: «Думаю, Прокуратору УРСР відповіли, коли нагадаємо про недавно прийнятий Закон Української РСР «Про охорону навколишнього природного середовища». І далі за текстом.

Просимо вибачення за помилку.

люють на мене, коли я не причетний. Але, знаючи психологію людей, я ставлюся до цього спокійно. Все треба пережити. Нерідко чую й страшні слова, які кидають люди на мою адресу. Чисто по-людськи — прикро, але розумію, що це речі вищі за це — Україна, її суверенітет, її державність, благо народу, завдання домогтися спільності, єдності, дружби, братерства, миру, взаємного розуміння — всього того, що повинно мати суспільство, яке починає жити за законами добра і справедливості. Це найважливіше сьогодні. А якщо реагувати на все, то тоді я не зможу вести ту політичну лінію, яку обрав.

— На цьому шляху вам не доводилося збоїти?

— Ніколи. Тут як можна сказати? Я тривалий час працював на ідеологічній роботі, і всі тоді були чи переконані, чи не переконані, але говорили, будемо щирі, те, що треба було говорити. Існувало замовлення кід, які хотіли створити ореол слави однієї особи. І ви славили цю особу. І я, як ідеолог, не міг не підтримувати їх позицій. Інакше я не міг би працювати не тільки як ідеолог, а взагалі не міг би працювати. Ми — діти свого часу. І

закопи надзвичайно складний і важливий, спираючись на нього, ми пішли на прийняття законів про власність, про зовнішньоекономічну діяльність, про митну службу, про податки та інші, пов'язані не тільки з нашою внутрішньою економічною ситуацією, а й з виходом на міжнародний ринковий простір. Це я вважаю важливим здобутком не тільки своїм, а й усіх депутатів. Бо я не відокремлюю в даному разі себе від Верховної Ради. Це наша серйозна перемога. І другий здобуток — ми змогли утримати ситуацію при найгостріших проблемах... А були ж і страйки, і голодовки студентів, і міжконфесійні конфлікти, і все ж ми запобігли конфронтації, яка могла б перерости в громадянську або просто у війну. Наша політика полягає в тому, щоб усі нації і народності, які живуть на Україні, як рівноправні — і українці і росіяни, і євреї, і поляки, і угорці, і німці, — щоб усі, хто тут живе, жили як у себе вдома. Це також завдання нашого парламенту. Адже ми в рішеннях, поставах, законах ніде не дали такого політичного формулювання, такого напрямку мислення і дії, які могли б загострити ситуацію між людьми різних національностей. Є,

— Тобто треба починати все з нуля, оскільки раніше все це робилося через органи центру, через союзні міністерства, відомства?

— Тепер усе треба брати на себе. Ми масово підготувалися до цього і психологічно, і теоретично, і політично, починаючи думати суверенно, державно. До цього ж ніхто не думав. Ну, що таке п'ять відсотків власної промисловості, які ми мали і якими керували? І то не завжди самі. Все це треба перебороти. І третя мета — ми хочемо, врешті-решт, відкрити Україну для зарубіжних інвестицій. Скажімо, у Баварії ми уклали договори з 30 фірмами. З Францією створили чотири спільні підприємства. Через Угорщину ведеться співробітництво. Таким чином, якщо взяти в комплексі, то ми хочемо інтегруватися в ту європейську структуру, яка може реально допомогти у розв'язанні складних проблем на взаємовигідних умовах.

— Якщо ми вже почали розмову про Україну в контексті зовнішніх зв'язків, то як ви, Леоніде Макаровичу, ставитеся до поглиблення економічних, політичних, культурних зв'язків з українською діаспорою? Можливо, готується якась довгострокова про-

подолання

теса до опоз... Коли себе як про було розбір... гаслом було м'ятається. І М. Горбачов, В. Шербица, Гончаром, ком... Йшла катку предп... не розумію... го — сприя бачова. «От» нам подих... зробити, а була позиц... швидко. Я представни... запрошував... вийня мати... то стане ф...

— Посту...

рואאטис, І...

— Так,

боротьби і

щось своє

якою пози

яку політ

ло небезп

кадзвичай

брався до

в одному

рухом, то

кі. Якщо

не загаль

спективи

ди інших

публіки. В

гий з'їзд Р

став націо

ність. Рух

Мирослав

як людину

знаєш, з я

ся, недавн

ліканських

коли попе

демократи

сталоса.

— І як

Руху?

— Дума

суто націо

певними к

ваюся, у н

знову стан

принципів

кому наро

— Але

анізанти

партиїми

— Я ч

ЦК. Отже

партиї. Я

позиції щ

відстоюва

Компартії

була рані

Сьогодні

центр. Як

мішуват

в крилі

є секретар

я є Голо

мадянами

що я буд

інших, то

Радн, а б

сили, пр

ватися. Я

посада п

роду. Зна

ністів, лі

кратів т

Підтриму

— Піс

приніяла

Ваша поз

конячу к

зеті «Мон

канський

сказали:

Як на ме

на. Чи є

— Газ

лідна про

причин

ка. Я не

мір стат

так: «Чи

свого к

що для

кашми

нути сво

на люди

солдат

вірте, я

скажу, щ

жу стат

— І в

ви у боро

— Я д

шив. Хоч

Висуван

хати лю

ження. Н

бу, аби

«ТРИ ПАРТІЇ Я ВИГРАВ, ЧЕТВЕРТУ ЩЕ НЕ ЗАВЕРШЕНО...»

всі жили у тій системі. Треба було або пристосовуватися до системи, або вийти з неї. 85-й рік дав нам можливість піднести своє мислення до державного, до суверенного, до демократичного, до вимірів, які досі нам і не синилися, до інформації, якої ми не знали і не думали навіть, що вока є. Сьогодні все це ми маємо і можемо мислити й діяти самостійно. І як результат — ідея суверенітету. Вона належить мені, коли я ще був секретарем ЦК, і ще деяким моїм колегам по партії. І першим, я підкреслюю, першим прийняв документ про суверенітет Пленум ЦК Компартії України. А Декларація вже була прийнята через чотири місяці після того документа.

— Переважна більшість людей переконана а тому, що Декларація про державний суверенітет — то ідея Руху, демократичних сил...

— А я кажу, що була прийнята постановка Пленуму ЦК щодо цього. І я автор тієї постанови. От якщо ви візьмете програмні принципи Компартії України, то побачите, і слова ті, і формулювання ті, які є в Декларації. Вони також були прийняті до Декларації. На з'їзді, наприклад, на його другому етапі, я доводив що Компартія України повинна мати свою власну програму, свій власний статут. Бо інакше про неї будуть говорити як про чужу партію на своїй території. Але тут я хочу сказати не про пріоритет партії в цьому питанні, а про те, що на дорогу до суверенітету ми стали раніше — розуміючим. Звичайно, коли ми прийняли Декларацію, а потім і понад 30 концептуальних законів, які її збагачили, то ми й суверенітет почали розуміти глибше. Ми збагатили своє уявлення про нього, бачення та масштаби суверенітету, співвідношення державності в Союзі. Все це прийшло пізніше, але отому визначальною причиною я не зраджував ніколи — Україна має бути суверенною державою, і не зраджу. Ідея суверенітету настільки глибоко пройняла свідомість людей, що зрадити її не можна. Це була б трагедія. А з другого боку, не можна не рахуватися, заплющивши очі, і з тими силами, які відстоюють ідею Союзу, намагаються зберегти ті зв'язки, які усталилися протягом 70 з лишком років. Дійсно, треба співпрацювати з іншими республіками. Розподіл праці має бути внутріреспубліканським, міжреспубліканським і міжнародним. А для цього Україні потрібно змінити структуру промисловості, сільського господарства, управлінської структури. Треба починати жити за законами ринку. Економіка не може ґрунтуватися на адміністративному тиску і на інструкціях.

— Леоніде Макаровичу, ви часто говорите «суверенія України» і «незалежність України». Який зміст ви вкладаете у ці поняття?

— Коли я кажу «суверенітет», то маю на увазі сьогоднішню Україну, а коли «незалежність», то застаріло. Але це тільки моє визначення, і я його не нав'язую нікому.

— Минув рік, як вас обрали Головою Верховної Ради України. Що ви вважаєте найважливішим своїм здобутком за цей період?

— Закон про економічну самостійність України. Я дуже нервував, коли він обговорювався, але його було прийнято майже одностайно. Тільки один депутат був проти. А

звичайно, незадоволення, але я все ж так сподіваюся на те, що наші внуки, наші діти скажуть: так, вони помилялися, чогось недогледіли, щось перебільшили, але заслуга їх у тому, що не...

— А щось не вдалося вам зробити за цей рік?

— Я думаю, що за політичними колізіями і боротьбою ми упустили економічні проблеми. Скажімо, антикризову програму мали б прийняти в січні, а прийняли в червні. Надто довго і важко формувати кваліфікований уряд. Упустили також тему культури в широкому плані — захист людей культури, українських духовних цінностей. Ми ще й досі тут нічого не зробили.

— Вирішення багатьох стратегічних, економічних питань, соціальних, зовнішньоекономічних значною мірою залежить від відносин парламенту з Кабінетом міністрів. Вам, скажімо, легко працюється з прем'єром?

— Так, мені здається, що у нас нині є спільні погляди на принципові речі. Підкреслюю, це дуже важливо, коли люди з різних питань знаходять порозуміння і підтримку одне одного. Скажімо, у нас немає розбіжностей щодо концептуальної лінії в Договорі про Союз суверенних держав, в організації політичної структури республіки. Тут ми цілком сходимося. Але не треба драматизувати, коли виникають суперечності, коли хтось розходиться з поглядами, позиціями. Це нормально. Це пошук.

— Леоніде Макаровичу, останнім часом ви все частіше буваєте в зарубіжних країнах. Чи можна вважати ваші візиту до Угорщини і Баварії першими кроками до аstownлення дипломатичних відносин з цими державами? І взагалі, чим визначається поїздка а ту чи іншу країну?

— Коли їдемо за рубіж, переслідуюмо принаймні три великі мети. Перша — хочемо розповісти про те, якою є сьогодні Україна, які цілі вона ставить. Перебуваючи за кордоном я переконуюся, що там люди дуже мало знають про Україну. Якоюсь у Швейцарії один дипломат, людина дуже високопоставлена, запитав: «Чи є у вас на Україні така величезна постать, як Пушкін?». Я сказав: «Є. Шевченко». «А він живий ще?». Розумієте?

Не знають навіть, що нас 52 мільйони. Одному керівникові держави я кілька разів повторював цю цифру. «Нівже? — каже. — Цього не може бути». Не знають про Україну. Не знають, що її за потенціалом можна порівняти із Францією. А за деякими показниками навіть перевищує. Не знають цього.

— Але ж за рубіж часто їздять і представники культури, і ачені, і журналісти і тех розповідають?

— Коли про Україну говорить журналіст — це одне, а коли говорить Голова Верховної Ради — то зовсім інше сприйняття. Я це відчуваю і хочу якомога більше розповісти і про Україну, і про її політику, і про її наміри. І друга мета — ми хочемо встановити прямі дипломатичні зв'язки. От, скажімо, ми домовилися про консульства між Угорщиною і Україною. З пропозиціями відкрити консульства до нас звертаються такі держави, як Туреччина, Австрія та інші. Дипломатична палітра розширюватиметься.

грама співробітництва? Чи це будуть, як і раніше, якісь епізодичні контакти, викликані необхідністю моменту?

— Ні, ні, ні... У зв'язку із сторіччям поселення українців у Канаді наш уряд разом з Верховною Радою та іншими громадськими організаціями розробив таку програму. З нею ми маємо намір перші консульства, посольства відкривати саме в тих капіталістичних країнах, де високий рівень українського населення. А це передусім Канада, з якою вже ведуться відповідні переговори, і, звичайно, ті європейські країни, з якими межує Україна. Хочемо, щоб українці з усього світу частіше приїжджали до нас і не тільки в гості, а для участі в розбудові українського життя на нових засадах. Для них ми створили 6 найсприятливіших умов.

— Різні причини спонукали українців залишити свою землю а пошуках кращої долі. Але ось сьогодні, коли суверенітет стає реальністю, чимало з них бажає повернутися, купити за валюту квартиру або будинок і дожити аїк сай на рідній землі. Як розв'язуватиметься ця проблема?

— За нашими законами. І я впевнений, позитивно. У Києві та інших містах є фонд житла, що буде продаватися бажаним жителям на Україні не тільки для того, щоб дожити свій вік, хоча це є природним потягом, а й тим, хто хоче приїхати разом зі своїм капіталом, вкласти ці кошти в нашу економіку і мати від того зиск. Зиск для себе і зиск для України. Закон про зовнішньоекономічну діяльність відкриває такі можливості. Будемо йти цим шляхом.

— Скажіть, будь ласка, Леоніде Макаровичу, коли нарешті Україна аступатиме а ООН під національним жоато-блакитним прапором? Це питання вітають багатьох.

— Нині оголошено конкурс на український прапор, на український герб і український гімн. Це оголосили комісії, і премії визначили. Треба, щоб ця символіка задовольняла усіх — і тих, хто живе на Сході, і тих, хто живе на Заході, і на Півдні, і на Півночі. Це зрозуміло. На Сході не так мислять, скажімо, як на Заході. Якщо історично жоавто-блакитний колір був притаманний Заходу, то центрові — червоно-білий, а Запоріжжю — малиновий... І, на мою думку, ми мусимо так поєднати ці символи, щоб вона задовольняла інтереси всіх регіонів. Інакше — знову несприйняття. Якщо в когось є пропозиції, то, будь ласка, ми просимо подавати їх. Тільки на Верховна Рада прийме нову символіку, вона відразу ж буде в ООН. А партизанськими шляхами в даному разі йти не можемо. Силою нав'язувати одну символіку, відкидаючи іншу, — це є не демократичний шлях. Ми проти сили при вирішенні будь-яких питань, у тому числі й такого важливого, як символіка.

— Леоніде Макаровичу, ви вже гоаорили, що свого часу були працівником партапарату, першим ідеологом республіки. І ось, коли організувався Рух як наймасовіша організація республіки у боротьбі за перебудову, а були не згодні з деякими принципами його позиціями... Чимало людей і досі пам'ятають ваші теледебати з лідерами Руху. Але за цей час суспільство політично активізуалося і ситуація змінилася. Що для вас особисто означає

Леоніде Макаровичу, як вже говорили, це свого часу були принципом партпарату, риним ідеологом республіки. І ось, коли організувався Рух як наймасовіша організація спубліки у боротьбі за перебудову, він був згодні з деякими принциповими його позиціями... Чинало людей і досі пв'язують ваші ідеологі з алірамі Руху. Але за цей час спублість повністю активізувалося і ситуація змінилася. Що для вас особисто означає

Я для себе цього остаточно ще не вирі-
в. Хочу попіркувати щодо цього. Ще є час.
зування буде десь у вересні. Треба послу-
и людей, перевіркти соціологічні дослід-
ня. К хочу просто так вступати у бороть-
аби тільки поборотися. Повірте, мав у жит-

Дуже багато часу забирає робота в паркеті. Після закінчення плекарного засі-
кня я йду сюди, в цей кабінет — у мене
та, зустрічі з людьми, телефонні розмови.
правило, закінчую роботу десь о 20.30, а
вийдаю о 8.30. І так щодня. По суботах
... Треба розібратися зі своїми вивчінні.

15 серпня 1991 року. № 157

«ТРИ ПАРТІЇ Я ВИГРАВ, ЧЕТВЕРТАЩЕ НЕ ЗАБЕРЕНО...»

(Записки. Початок на 4—5 стор.).

ми справами. Зустрілися з помічниками — конституційними, референтами. Це не завжди виходило. А люди ці багатозадачі, багато читали. І спілкування з ними просто необхідне. Так і в сім'ї. Приходив додому — майже ніч. Дружина — викладач політологічного соціалізму в університеті. Ви можете уявити собі, що це і як налаштувало до цього предмета сьогодні студентство. Які тільки питання не дають вони тому періоду соціалізму і нашому виборі! І коли дружина приходить додому, їй потрібно чимало читати і шукати відповіді на запитання. Я не заважаю. Та й сам томолені. Немає бажання ані говорити, ані флікуватися, хоча я дуже люблю фліку. Це моя друга, як і її називаю, професія.

— І хто з філософів вам найбільше до душі?

Дуже люблю Аристотеля. Дуже багато читав П'єксанова. До речі, коли він жив у Парижі, до нього зверталися працівники Лувра, бо П'єксанов дав характеристику художників творці, які там є. Це людина енциклопедичних знань — політик, філософ, соціолог, мистецтвознавець. Я дівчі перечитав Леніна. Один раз, коли після дисертації, а другий потрібний було для роботи.

— А як ви сьогодні сприймаєте Леніна?

— Я до Леніна ставлюся з великою повагою. Його не можна оцінювати однобічно. Ленін був теоретиком, філософом. Період контрреволюції революції це період пошуку Леніна-гуманіста, політика, філософа, захисника людей праці. Ось де був період! А потім почалася державна робота. І коли йшли про життя або про смерть революції, Ленін став діячем, який опущився був на дитину, на дитину, дитину, дитину відмовляю, адже за дитинами — контрреволюція в розумінні того Леніна. І я не все підтримував з того, що тоді робилося. Це наку не задля моди, а тому, що я знав Леніна і маю підстави так говорити. Фейербаха доводилося багато читати. Маркс був також моїм захопленням. А взагалі і скажу, що до будівлі людини так само доводилося читати. Ленін, Грушевський, Драгоманов, не можна підходити однобічно — брати тільки одну якусь частину їх життя, творчості, діяльності — треба осягнувати в комплексі. Тоді постать виймається всього.

— А хто з політичних діячів України вам найбільше до душі?

Винищено. Це був реалістичний політик. Він дуже чітко знав сили революції, контрреволюції, боротьби за владу. Причому настільки чітко, що не соромився сказати, що Україну не завоювали, а «існує» — каже — не підтримали інші власті української республіки і селяни». Він мав мужність, так сказати. Леще як списати вину на чужі сили, мовляв, прийшли і побили нас владу. І коли людина, маючи великі філософські, історичні, моральні, може так заявити, це велика людина.

— Ну, а без кого з наших поетів, прозаїків ви почували б себе трохи обділеним душою?

— Я люблю читати Лесю Українку. Вона мене захоплює. Люблю Івана Франка. Його деякі речі філософського спрямування відволікають мене від сучасності, вводять у світ романтики. Читав Олеса Гончара, Бориса Олійника, Дмитра Павличка, із сучасних поетів він мені найбільше до вподоби.

— Буває такий час, коли у вас на душі спокійно і затихло?

— Ну, ось влітку мені дуже добре, тому що ми живемо усього раз на рік. Там є і сніг, невістка, онук Андрійко і онука Марія. Ка. Андрійко 10 років, а Марія три роки було 5 років. І коли вони ще високо мене, мені веселіше. Іх четверо та нас двоє. І жути не підеш — даєш голос... Хтось з малих плаче, щось чогось вигимав... Але нормальне бурхливе життя. А зимку ми тільки дуємо. Діти живуть окремішньо поділяючи амв, Леоніда Макаровича, за розмову і побажати успіхів у вашій незлегкій роботі в ім'я відрадилення нашої України. Гадаю, що до того побажання приходить не багато людей, які живуть у різних регіонах нашої України. Щастя вам!

— Мені завжди цікаво подивитися амв, Леоніда Макаровича, за розмову і побажати успіхів у вашій незлегкій роботі в ім'я відрадилення нашої України. Гадаю, що до того побажання приходить не багато людей, які живуть у різних регіонах нашої України. Щастя вам!

— І я бажав всім громадянам України добра, здоров'я, добрих намірів. А Верховна Рада і Кабінет міністрів будуть робити все можливе, скрізь демонструвати і підтримувати, щоб усі ми відчували, що Україна кожного дня робить хоч невеличкий, але виважений крок до утвердження суверенітету.

Володимир КАРТАШОВ,

член Спілки журналістів СРСР.

Україна і світ

ДЕРЖАВНУ МОВУ — ЗА СОРОК ГОДИН

Українська канальська педагогічна конференція промову роботу. Учасниками секції «Українська мова як предмет. Скорочений курс методик навчання», що працювала в Київському міжрегіональному інституті вдосконалення вчителів, виступали двоє днів для того, щоб оволодіти інтенсивною методикою викладання державної мови республіки. А тим, хто досі навіть не чув її, виступати на навчально-методичній сесії. Ось тепер, напевне, проблем з навчанням буде менше.

Інститут удосконалення вчителів планує вже з наступного року розпочати заняття саме за цією методикою. ІІ виступав Юрій Жебрецький, консультант у справах багатолітнього наставника Міністерства освіти канальської провінції Сасквана, який разом зі своїми колегами з Аргентини Христину Лінніскою та Сасквено Пашиди не рідко працює разом.

Педагоги обмінялися відомостями. Канадські вчителі презентували вчителів Київщини свої навчальні

кі програми та комплекти аудіовізуальних посібників для всіх вікових категорій школярів.

Знання, набуті під час спілкування, філологів Києва та області зможуть використати у своїй практичній роботі вже протягом наступного навчального року.

Сергій ВОЛТІВЦЬ, заступник директора Київського міжрегіонального інституту вдосконалення вчителів.

Виставки

НАШІ КАНАДЦІ

Ніжнішого року в Канаді широко відзначається 100-річчя української трудової еміграції до цієї країни.

Головне керівне управління при Кабінеті міністрів УРСР організувало документальну виставку, що відкривається на нинішній багаторічній. На стендах представлено особисті документи селян-трударів, карти територій, з яких виїздили поселенці, предмети побуту, художньої творчості тощо.

Один з переселенців писав у газеті «Руська правда»: «Хто не жив у Канаді, той не знає, що називати українською працею». А наприкінці додає, що до Канади не треба їхати тим, хто не почувався неспівнесло... До цього початки радий і на сьогоднішній день.

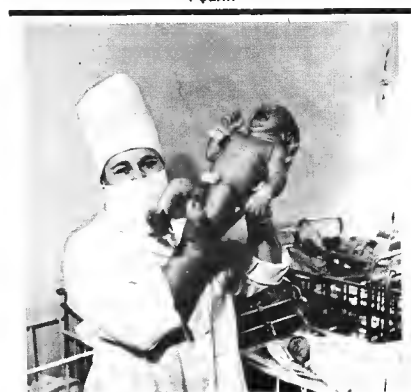
Утім, виставка переконливою мовою документів свідчить, що розширення контактів між суверенною Україною та Канадою має надійти підтримку. У Канаді проживає близько мільйона українців, за національним складом населення вони по-

кладають четверте місце після англіців, французів, німців. Громадяни північноамериканської країни, вони хочуть бути причетними й до своєї історичної батьківщини. Цього активно сприятиме й той відрадіний факт, що недалеко Київ і Торонто стали порятками містами.

Виставка експонується у приміщенні громадсько-політичного центру ім. В. Леоніда. Наприкінці серпня вона поїде до Івано-Франківська.

Сергій СОЛОВЕЙ, співробітник архіву.

Репалії

РОДИСЬ У СОРОЧЦІ З КИШЕНЯМИ

У Тернополі з'явився магазин-салон для егіптів та жінок з дітьми до шести місяців. Тут раз на місяць пропонують кілограм гречаної крупи, дві банки згущеного молока, коробику цукерок, шотинки — нілорам м'яса, курку, 200 грамів сиру, масла. Одне завідувачка магазину Л. Костюк не в змозі ані своїх покупців — аюмо розробити товар. Смерту тут немає: чого сім'ї на можуть повалитися заробітками і панічні набір товарів їм не аю кишені.

Тим часом торговельні кола міста мріють створити аналогічний емігрантський магазин.

Богдан ГРАБОВСЬКИЙ.

Тернопіль.

Фото Івана ПАРАДОВСЬКОГО.

Ракурс

ТАКА НИНІ МОЛОДЬ

Ось стоїли ми з подругою за буженням у гастронормі на розі Північної й Прорівної. Віддали — ішла черга. Поглядівши, що там, я сказала подрузі: те саме, тільки колір інший. Черга раптом замовкла, немов я обвинула несприятелів. Виявляється, то не буження, а шинка, і створі люди знають між ними різницю. Як не дивно, а в мене нас ніхто не діля і не казав: «Яка нині молодь!»

Ганна НЕКПАЛІНА.

Київ.

Прігоди

ЯК ДЕЗЕРТИРИ ДВІ МАШИНИ ВГТАЛИ

Троє будівельців з Влої Черкни втекли зі своєї частини, викрали дві автомобілі, каталися ними по Чернігівській області, та не самі, а з підставним і не без випливи. Спершу не витримав «Москвич». Потім не витримали двоє дезертирів і повернулися до своєї казарми.

Третій же, І. Конолоп, продовжував парубкувати на

«Житиука». На траєкторію машини. Шпоре його підвела оюкента. Машина перекинулася. Намагаючись змостити спід, дезертир звалився палиці автомобіля, попередньо зважив деякі деталі. Тут його і затримала корюківська міліція.

Віктор БОЖОК, Чернігівська область.

До речі

Сумний рекорд з дорожньо-транспортних подій встановили водії військових округів, які дислокуються на території України. За кількістю трагедій на дорогах військовий зайняв третє місце після водіїв автотранспортних підприємств та підприємств агропромислового комплексу республіки. Незважаючи на авіаційні на початку року суворий наказ міністра оборони «Про заходи щодо запобігання дорожньо-транспортним подіям у Радянській Армії і Військово-Морському Флоті», неоголошені війна на трасах трамва. У Київському військовому округу за перше півріччя число загинувших авіаційних ДТП збільшилося втричі, зросло тут і кількість аварій на автодорогах. Найбільше аварій — авіаційних особового транспорту.

Зростає кількість автодорожньо-транспортних подій прямо пов'язане з падінням авіаційної дисципліни. Як свідчить аналіз ДТП, 80 відсотків подій на дорогах мовою було зобов'язано з автомобільними парками частин і підрозділів. На особистому ж транспорті військовослужбовців до 80 відсотків аварій трапляється через халатність. Щоправда частина аварійних ситуацій, створених водіями у військовій формі, сьогодні вже з унесенням можна списати на несприятливі союжні умовності. Як стало відомо, половина всіх дорожніх зіткнень з важкими наслідками припадає на некорисний у метеорологічному відношенні дні.

(УЦАІ).

Кижжә тижня

1. Рук. № 137.

Актуальне інтерв'ю

МИР ВАМ, ЛЮДИ!

Павло Римський Іоанн Павло II здійснив візит до Ірландії, Східної Європи. На зустріч з главою католицької церкви вступила група віршників з України. Про те, як готувалася цей захід, координатори «Глобуса» розповідає віце-консул Генерального консульства Республіки Польща в Києві Тарас ЛЕОНЮК.

— Для віршників це в Україні зустріч з Іоанном Павлом II — мова великої ваги. Чи мали можливість поїхати до Ченстохова усі бажаючі?

— Я думаю, великих проблем у тих, хто мав бажання поїхати на зустріч з Папою Римським, — не виникло. Почемо з того, що у асону Радянського Союзу ідея організувати осередки

греко- і римо-католицьких храмів. Основа група віршників анікала з центральної та Західної України, а також Молдови. На Україні храми готували списки адіжиджачих до Ченстохова, де аказувалися іспортні дані. Ці документи підтверджували священниці, обласні ВВІР та наше Генеральне консульство. Більше ніяких перепусток не було потрібно. На зустріч з Іоанном Павлом II поїхало близько 12 тисяч віршників з України. Цього разу робота пройшла оперативно і злагоджено.

Під час першого візиту Папи Римського до Польщі, який розпочинався 1 червня, нам було працувати набагато важче, бо прем'єр-міністр СРСР Павлов тільки 23

травня «виначився» щодо порядку переходу кордону.

— Чи не виникли у віршників проблеми з транс-портом, житлом, харчуванням?

— Спочатку була пропозиція, щоб пречиями оплачували дорогу комплісно: по 20 карбованців і 17 доларів за одну людину. Але багато віршників таких коштів просто не мали, тому й вирішено, що вони доставлятимуться до кордону радянською залізницею або автобусами, а польська сторона забезпечує проїзд до Ченстохова за рахунок організаційного комітету зустрічі. Наприклад, з Києва пішла група з 650 осіб до Шльонська, а звідти вони вже анірили пішки добиратися до Ченстохова. Організатори не гарантували всім придатним можливість алаштуватися на квартирах парафіліан у наместному містечку, тому рекомендували звати з собою спальні мішки і намети. З допомогою пересувачів кухонь і допоміжних гарячих харчування. Всі анітра на не алашдовувалися, анітра на церковних фондах. Цим усім ще з першого січня займався Церковний організаційний комітет. Як показала перша зустріч, проблем майже немає. Ажже з Ченстохаю в 1993 році а одному місці збиралося 3,5 мільйона віршників, і все було добре.

— Відомо, що на цей захід приїждять священики. Чи не виникли у віршників проблеми з цією датою, передавача програми анітру Іоанна Павла II?

Павло Римський бере участь у закличних заходах Всесвітнього дня молоді. У Ченстохові 8—10 серпня був проведений Всесвітній форум молоді, на якому представники церков і церковних рухів обговорили актуальні молодіжні проблеми. У рамках свята проходить II фестиваль християнської культури: відбудуться виступи театральних колективів, конкурси режисерів, репрезентація мalarської мистецтва. Ввора розпочалася перша зустріч молоді з Папою Римським. Увечері Іоанн Павло II узав участь у мітингу на площі перед Існотурським монастирем у Ченстохові, а також було прийнято Завернення до молоді світу.

15 серпня відбудуться святкова меса, на якій Іоанн Павло II аніступити з проповіддю. Тут він зустріється з учасниками Міжнародного конгресу теологів Центральної і Східної Європи. Сподіваюсь, що для віршників з України зустріч з Папою Римським буде приємною і цікавою, а також матиме велике митворче значення.

Інтерв'ю провів Тарас ПЕТРІВ.

Наш прес-клуб

«Український поет — серце боротьби за незалежність»

Під темним заголовком американська газета «Демократ Арканзасу» опублікувала статтю про народного депутата УРСР І. ДРАЧА.

Українці камають, що Іван Драч вігас гістак теплою усмішкою, чашкою чаю та лічильником Гейгера. «Іє тіпкий легенда», — відповіла Драчу. У дійсності ж він ніколи не пераірав на радіоактивність людей з Чорнобиля, перш ніж їх аніпустити а нартиру. Але, що не камає, теж легенда говорить багато про писемника. Мадери чашалового руку, і про політичний резонанс Чорнобиля.

Драчу 55 років. Це найаідовіший український поет і майже національний герой. Він глава Руку, незалежної масової організації, яка народилася після анібух реактора на Чорнобильській атомній електростанції, що стався 26 квітня 1986 року.

Громадське незадоволення лежить а основі розвитку Руку, але Драч, людина поміркванна поглядами, свавольно дискусії і компроміси. Він проти зустрістяння насильницьких методів, він за демократію і парламентаризм.

В останньому інтерв'ю а своєму офісі він сказав: «Чорнобиль був психологічним переворотом для України не тільки тому, що майже 32 особи померло, а й тому, що радянські служби довго не намаувалися сказати про трагедію народова. І тисячі діти марширували Києвом на травневому параді, азіяючи впливу радівців. Для багатьох українців, продавців Драчу, це було символічним доказом безсмертності, некомпетентності і імперського ставлення до них і боку Кремля.

Драч беззвичний а своєму русі, бо він ась аніпівня гуманитарних ідеалів. Рук — організація не настільки аювоинська й націоналістична, як політична організація, яка і інших республіках, скімію, а Грузії і Молдові. Вона намагається переконати росіян, євреїв та інших аніпівня, що ась аїони рідновані в суверенній Україні і республіці з 52-мільйонним населенням, а 14-мільйонним населенням якого українськомовні.

— Наше політичне а тому, щоб залучити до Руку ась етнічні групи, — говорить Драч. — І ми доведемо, що така політика не продається ні а нуціуціу. Пома невазі цієї організації — Народний рух України за перебудову, аї і назавжди просто Руку. Його платформа — це пома незалежності, ринкова економіка на західний зразок, ліквідація усіх корупційних раєтків, аїльній вплив, незалежний ціл, свобода слова, свобода совісті і верховенство законів.

Підготувала Тетяна КАРТАШОВА.

Експрес-новини

Президент США Бущ висловив поому підтримку зусиллям Генеральному секретарю ООН у справі анізалежності заломків а Літані.

Колішньому міністру ядерного баєтану ЧДР предіаєно нове аіну, аєвення: приквітність до аївності поліцейських у Бєрліні 60 роля тому.

Тисячі робітників військового заводу у румунському місті Брашов тратіли день страйкувати. Вони анімають підняження заробітної плати і анізалежності некомпетентних керівників.

Під час війни у Персидській аїоні 35 аіомасинських солдатів були аївті і 72 аїстали покранення а момент анізалежності обстріляні військами. Американським військами. Про це повідомило міністерство оборони США.

У Пітсбурзі (аілат Панаіліанія) президент США аніступив на конференції представників американських правоохоронних органів.

Погляд

ТУТ БАУКАЮТЬ ТІНІ ФАРАОНІВ

В Єгипті злавна будувалася багата храми. Вони перекладали аїльня й правителів і азіялилися святині святилища добра і миру. Не раз монастирі ставали незалежними фортецями і давали притулок змисловцям. Нині будівлі одного з них — монастиря святиого Псов величю аїдмостять до неба, а райони Ваді Ан-Нутру, де розташований храм, у аїльців вважається святиним.

Фото ТАРС.

Гороскоп

БЛИЗЬКОУКИ

(з 21 травня по 21 червня)

Девизом близькоуки а слова: «Суперсилається себе аніадродити». Ажже неволя любов, поіпіннення грошових справ і знову любов. Ваша неаімовна цікавість привади до несподіваних зустрічей. Це відбудуться після 25 вересня. Можлива несподіванка і на роботі, на аіації, навіть у лідрі. Юнтер і Марс беруть ась під свою опіку і охороняють від рішень, які могли б призвести до розчарування.

З 10 жовтня — час, коли не варто слухати порад товаришів. Вони вам радитимуть відмовитися від нових знайомств. Слухайте краще Юнтера, бога щастя, а він каже: «Вперед!»

14 навчальних днів чекають на вас у листопаді. Настрий поіптрисня, напрута зростає. Чим більший вплив має на вас партнер, тим гірше для вас обох. Ваше щастя можли-

ве після 20 листопада. Цього сприятиме Місяць, аже бає хотітимете до товариства. Після 2 грудня Уран і Нептун випромінюватимуть промені до вашого серця. Довіряйте в цей час нестримній сенсуальній фантазії партнерів. Цього баєжання будуть щирими.

Близькоуки, які кохають двох чоловіків, виберуть старшого за віком. Чоловічизниці повинні вибрати місце, куди поїхати на відпочинок. Восени зростає ймовірність на захворювання плуки. На початку листопада ваше здоров'я під впливом Урану почне поіпіншуватися. Але ймовірна вітху поіти у відпустку. Він відлучає вплив Нептуна, що додасть вам впенешності. Не варто радикально щось змінювати в мислі. Юнтер принесе вам

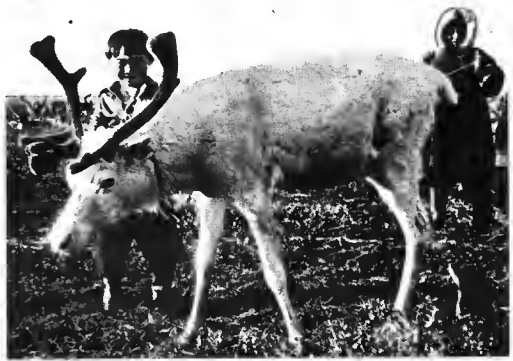
приємні несподіванки, а життєвські дрібниці ась заспокоять.

Б критичних днів — з 3 по 11 листопада. Не виконуйте надмірно алконого і не перенавантажуйте себе спортивними заняттями.

Ви можете оісь використати для свого заагачення. Юнтер надасть вам можливість впливу влади гроші в верухоітості.

До цього часу ви думали про заможність аіації. Фірма, як про власне баєтатство. А після 20 жовтня повинні використати шавя для особистого заагачення. Вам сприятиме а цьому Марс. Ви можете вимагати на роботі підвищення плати — він то до вас варті.

Візьміть ваших друзів так ж розумні, як ви. Після 20 листопада про вас усі заговорять, ви можете стати популярним. Це, можливо, спонукає деякого до помсти і заздрощів. Вплив Венери змусить вас трохи реалістично подивитися на друзів на роботі.

НЕНЬКО, НЕНЕЧЧИНО!

[Записування. Початок на 1-й сторінці].

Нібито й нема чого, отже, скверитися на цивілізацію! Але нєнци — скверяться. На свмйперед — на геологічні концерни, які гублять природу на середовища і тим самим підірвують основи життєздатності народу. Часом доходять до очисного приману: п'яні геологи на всьохлодах полюють на свійських оленів і грабують старовинні цвєнтирі. Вітм, вони не парші. Паршого удару було завдано тоді, коли оленів загнали до могоспу. А за ними пішли й нєнци.

Шкоди завдає й радіоактивний вітер з Нової Землі. Через нього у 1987-88 ронах на мнісі Харсавазь не виникло модне чємопя. Але війсьнові відмовчєлися.

Один нєнци — природні оптимісти, вони з надєєю днєляться на новий російський уряд і сподєваються, що увійдуть у XXI століття народом, рівним серед рівня.

Андрій КОТЛЯРЧУК.

Салехард — Київ

Фото автора.

ЗЕМЛЯ І ЗАКОН

Газети

відповідають...

ВІДВОЙОВАНА
ЗЕМЛЯ

Жителів села Яблунів-ни Славутського району Хмельницької області А. Андрушук в листі до редакції скермався на зволікання місцевих керівників у наданні їм у користування присадибної ділянки.

Як повідомив заступник голови Хмельницького обласного агропрому М. Рудюк, лист А. Андрушука розглянуто місцевими органами. Зв'язаний з фондом рілних земель Маньківської сільради квітало 0,40 гектара землі, якою вона в даний час користується.

...і відносять

А ЦЕ КРАЩЕ —
МОВЧАТИ

Перший заступник голови Херсонського обласного агропрому А. Дрегалль сповіщає, що смерта голокочисні в С. Мамоніно на протязі часу дії голови колгоспу «Тарасівка» 8. Мамоніно «розглядає на місці спеціальний агропрому і АГРО».

Щодо виконання довіри голови колгоспу та будівництва його будинку (на шостий колгосп), то відомий протокол загальних зборів «Тарасівки» від 18.03.1991 року, де корисно об'єднати написати.

1. Виконати довіру голови колгоспу В. Мамоніно в його роботі на цій посаді.

2. Продовжити будівництво будинку і, за умови виконання його під наглядом голови колгоспу.

А вказівка агропрому роз'яснені (накази, роз'яснення), що «ідемо із статуту колгоспу, трудові суперечки колгоспні розглядаються місцевими колгоспами в трудових суперечках. В разі незгоди з рішенням комісії колгоспних за власним вибором може звернутися до загальних зборів колгоспу або ж до народного суду».

Чергова і вже традиційна «битва за «броню» нових відсутнє на даний час сільський земельний «братів». Та вони втручаються не в економіку селі, між районами і навіть областями — по всій Україні. Борються це з'єднати й не зв'язати «броню», зі своїми зв'язками й ерадиками, але ж у безпорадності не пропустити «розбавлення» Аліє моделі із чинних законів не випускаючи з урахуванням нових форм господарювання, які в утиски голокочисні-радіосілі.

І хоча палина нових законів ідентична збитку з пивничого не тільки відолучується, а й досвідченого юриста, у номіну на заповідному акті можна знати те ретельніше зерно, яке пра-

цюватиме на користь справі. Так, як це являється нерівнянним омертвілим господарств, агроприм, акціонерним товариства. Як зі сформованими «недемократичними» Земельними кодексом являється розподілу земельних суб'єктів і землекористувачів. Даремно піднімають, що кожний новим законом ми зустрінаємо, названо називалися, щоб відійти на весь зріст... «нолім йи пропелетати», і, на мою думку, неважко «добрих» чи «злових» законів — головне, щоб новим рішенням на більш-менш рівні являються — головне, щоб новим рішенням на більш-менш рівні являються — головне, щоб новим рішенням на більш-менш рівні являються.

Юрій НЕСТЕРЬ,
спеціальний юрист «Голосу України».

МОЯ ГОЛГОФА

ліного ентузіазму в людей не вийде. А одного разу мені довелося почути від односельчан: «Якщо ти підідиш, то все, чого хочеш колгосп, розпадеться за рік два».

Тепер, думаю, я знайшов вихід. В останні роки надії вирішити колгоспні проблеми повзують частіше всього із запровадженням «приватних підприємств». Але колгоспник не може бути орендаром. Аде, по суті, він є головним і єдиним власником усіх основних засобів виробництва в колгоспі. Основні засоби — це його пай у колективному виробництві, створений його трудом і трудом його батьків, першим внеском в який були пшід, міль, інше, зібрані на загальних зборах у ділі колективізації. Колгосп — це кооперація, ми про це забули і вперше не бачимо згадувати. Кооператив створюється на паках. А якщо є пай, то повинні бути й дивиденди.

Дивіденди були викреслені із статуту кооперативної природи колгоспів тан само, як і колгоспники були штучно й насильно відірвані від своєї власності на землю й засоби виробництва, по суті, він виконував роль наймита. Колгосп без пай і дивідендів — це ж саме, що колгосп без землі і хліба. Та в голові колгоспу не може бути

орендаром, оскільки він власник позбавлений основних засобів виробництва і землі. Ось ці передумови і стали причиною для зми, які ми намітали у своєму колгоспі.

Датою відлику, з якою почалося оновлення, можна вважати 1989 рік. Тоді на приміщенні колективного підприємства були переведені буряківничі механізовані ланки. Це був лише перший крок. Правда, ще у 1988 році ми перейшли на оплату праці від валового прибутку. Одним робота «на котел» не відірвали по суті господаря у колгоспників. З 1989 року перейшли на внутрігосподарські розрахункові ціни. Вони стали економічним зв'язком, який змушує рахувати гроші. На базі виробничих, допоміжних та обслуговуючих підприємств створили кооператив. В них оплата кіра від зробленого, а саме: від зменшення затрат, збільшення виробництва продукції і підвищення її янності.

Разом з тим волюнтаризм засобами виробництва це не робить господарем колективного колгоспника. Бо якщо при створенні колгоспу люди знали, яка частина суспільного майна їм належить, то тепер основні засоби виробництва (неподільний фонд) належать

колгоспу, а в його членів нема особистого пая і права на створення й працю частину загального багатства. Як усе, куди, що несправедливості. Міркували таким чином: життя не стоїть на місці — хтось вийде, когось унемає. Тому кінцевим чином колгоспу належить лише пай частини цих фондів. Як же? Це можна визначити, ставивши їх сумарний заробіток протягом цього часу із загальним фондом оплати праці. Пай кожного обчислюється за величиною його особистого сумарного заробітку.

Якщо є пай, то мають бути й дивіденди. Позичивши до року на карбованець пайової суми кожному колгоспнику карбованцю 11,9 копійки. Бачого це ці мало? Бачо, «а до порівнян». Мій особистий пай 7,4 тисячі карбованців. У підсумку мені належало 680 карбованців ріжжівці. Ожже, кожен одержує залежно від викладеної праці. Якщо ж виходить менше — забирати свій пай або за бажанням частину його залишаю дітям чи онукам, які продовжують мою справу. Щоб вони не жили не користувалися виключно благами батьків, а й самі для себе створювали, їм залишається у спадок лише половина батьківського пая. Тан виконаємо господаря, а не споживача.

Микола МЕЛЬНИК,
голова колгоспу Імени Леніна
Томашівського району на Вінничині, депутат Верховної Ради УРСР.

Редакція!
Вам телеграма!

Міркування
з приводу

ЖИВНА НА ПОЛІСІ

Фото Микола СИЧЕВСЬКОГО

ВРЯТУЙТЕ ОРЕНДУ

Голова колгоспу розганяє орендарів колгоспів, що стільки люди без зарплати... Благословити нас колгоспну, є 1978 рішення РДА. Та члени орендного колективу місцевого господарства на колгоспну і Травні (свого 43 підписи) село Маршанів. Нависокий силую територіальної області.

БУДЕМО СТОЯТИ
ДО КІНЦЯ

Після початку збирання врожаю Білгородська районна Рада без урахування депутатів прийняла рішення про об'єднання служб Міжрайагропром і авіаційно-транспортного підприємства. Створення «Білого колгоспу» служби, по літському забезпечення району матеріальними ресурсами. Якщо Районна Рада не скасує цього незаконного рішення, залишимо за собою право до кінця відстоювати свої інтереси.

Колетив Міжрайагропостачу.
Білгородська
Хмельницької області

МАЮ ПРАВО
НЕ МАТИ ПРАВА...

на власну присадибну ділянку тільки тому, що й гірший. є 1978 рішення стати «забавою». Національно-антисемітський по чиним настановам, том і занадто «сирити» під забороною індустриального будинку, гараж та інші господарські будівлі, і занадто високого од на «сирити» вільної землі. А що на такий пошлі посидати? Подав заяву до місцевого виконавчого на являючи ділянку, на який мотів посадити сад. А там яні відволігся, що згідно із статтям 37 Земельного кодексу, танки, які ми «затягли» повинні бути вартістю сіданувати на надійності. Замість порядку, я. Радичів (яко ж голова комісії) по розподілу землі) заповніла, танки, що в Радичів справді яні «чисто сформувалися місця», і що назабаром з Верховної Ради УРСР надійшли спеціальні коментарі. А понині по правді об'єднати «жарту зати».

Якщо справді земельний кодекс треба доопрацювати, або й перепройти, то чому чини ніхто не займається і нолім ми (впливаючи, що танки які я. бачо) наслідки, не пали бачо, будемо мати право на земельну ділянку?

Володимир СМАЗНОВ.
Сидошів
Херсонської області

Аграрні діалоги

алогии

на фірма. Розпочинаємо до-
корінну модернізацію, теж
допомогою закордону, кон-
сервної промисловості. Чер-
гашчина — щедрий край на
овочі, фрукти, ягоди. В облас-
ті працюють більше сотні
консервних заводів, колгосп-
них цехів, ліній во перероб-
ці плодовоовочової продукції.
Горік ми, наприклад, заго-
товили і переробили понад
12 тисяч тонн самих тільки

слив. Тепер маємо дворічний валас соків, джемів, компотів. Біда лише в тому, що ми не маємо розфасовки, якою

[illegible]

жемо заробляти самі і не
стояти на західній паперті з
простягнутою рукою. Ось
приклад. За голландську тех-
нологію по виробництву кар-
топлі ми заплатили 300
тисяч доларів. Багато? Але ця

суму може виручити будьякого колгосп. Варто лише хоча трохи знати про нашу країну, щоб зрозуміти, чому виста-вкам такі, які в нас відбуваються, а не так, як у інших країн. Значить, одні з найбільш важливих на-шоджених — наддорожчий продукт і відрабывать його. Значить, одні з найбільш важливих на-шоджених — наддорожчий продукт і відрабывать його. Значить, одні з найбільш важливих на-шоджених — наддорожчий продукт і відрабывать його.

тімні вікнами. Порозорилися і це в Італії, де начилися з вогню вилхоловати, а не лежати в холоду й думати про вареники з сиром. Загнали, але я твердо переконаний — сьогоднішні в змісу забезпечили достаток у державі лише когоспий і радгоспий, янцю. «Вичайно, не рубувати!» Глянула, на який усі ми сидимо. Ще великий високотривалий домігати зрели, коли і допомогати зрели, додобири подопаста зрели. Ми, окрем, працюємо над спеціальну програму Іх розвинути: хто багатіше, дозрівати до садби по 50—60 соток землі, допомогати ми доувільняти митеріалами, па-

— А чак не будзе це ще большым звабаленням того ж механізатара, які, выпрагнись а колгаспной првці, повинен запрагнись у підсобіе господарство?

— Знаєте, хто любить працювати на землі, для нього вона не тягар. А в нас більшість людей трудящих, неспокійних, тямущих. Праця ще нікого не зіпсувала. У тому числі й селянських ді-

тей. Пригадую, у дитинстві
матн від ранньої до вечірньої
зорі на буряках, а ми з братом
скрізь порамосмо самі. І
біля корови, і коло свиней,
і на городі. І тепер для мене
краще в селі показати.

— І останке, Володимире Никифоровичу. Земля Черкащини — це не просто зе-

— ...і великого Богдана. Й інших видатних національних героїв: Мвксима Залізняка, Івана Голотні, гетьмана Дорошенка... Пам'ятаємо про це завжди, шануємо й оберігаємо святу нашу землю. У Канівському районі вже не один рік працюють навчальні

Академії наук УРСР. Розроблено комплекс заходів по боротьбі з ерозією ґрунтів. Зокрема, впроваджується контурна система землеробства,

включаться просвіти культури. Схили балок, пагорбів, яруг зміцнюються багаторічними травами. Водночас має змінюватися і структура господарств. Таку роботу ведемо і на крутосхилах Чигиринського району. Велику площу урочищ, гаїв, лісів тут відведено під державний історико-культурний заповідник. Прадідівську землю, рас-

Інтер'ю пела
Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент
«Голос України».
Черкаська облвсть.

річний хліб: він поліг після
злив і шнвалів, чимало площ

уражено Гришковими захворюваннями, багато напівпожоржених колосків. Торішнього літа ми зібрали по 45 центнерів на гектарі, а цього — по 25. Це, природно, забрало оті

10 центнерів, півмільйона тонн валу, а безголів'я московських господарників, котрі вирішили зекономити валюту на сільськогосподарсь-

їхні препарати і не закупили їх за кордоном. Скупий та нерозумний двічі платив за ліки, а потім не міг їх знайти, чувачів за імпорту пенсії. Бо ціни диктуватимуть нам, а не імпакти. Навчені гіршим досвідом, ми тепер не надіятимось на Москву, а черпаємо знання з усього світу, зв'язки закуповуватимемо, що нам потрібно. Уже є, наприклад, домовленість з німецькою фірмою. Більше того, створюється сильне агропромислове об'єднання.

— До речі, сильні підприємства, які займаються імпортом, консорціуми чи це не чергова кампанія? Адже від чужого ефекту від них поки що немає.

— Ми там дуже прожити за високим тиском, в світ так далеко пішов, що тепер на

[illegible]

ПОДИГ

КУПИТЬ

яати курпункту, повірте, ми не
образимося. Рахунок «Голосу
України» № 609999 в Радаї-
ському відділенні Укрсоцбанку

яникували здоровинні тюки сіка. Оця невеличка машина з сучасним дизельним німецької фірми «Фордшріт» може за світловий день зібрати 100-гектарів площі!

нолах агрофірми «Проскурія» роботу прес-лідбичач-4550, що укладає сіно, соломі у за-ликогабаритні тюки. Після зна-йомства з роботою агрегату керівники кооперативу і радгос-

М. Києва, МФО 322238 з по-
зичкою «Для Хмельницького
морлуку».

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

Після побачення з'явилося бажання показати машинку керівникам коопосів і радгоспів України, які передбачують і читають «Голос України», звести їх непрямую з керівниками фірми «Ермитажмашинен ГМБХ»

Якщо раптом після отримання угоди ви захочете подяку-

Р. С. За довідками звертай-
тася в Хмельницький корпункт
«Голосу України» — тел., факс:
6-78-14, агрофірма тел.
2-41-11, 4-14-17.

Бізнес-клуб —

15 серпня 1991 року. № 157.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОБЛЕМ

...ж, який здій-
...а проблем сим-
...а жаль, з кож-
...е більше прин-
...них спекуляцій,
...би діяльність
...Комітету захис-
...них символів
...що він вигото-
...ть тисяч прапо-
...уючи ними мі-
...які громадські
...Україні. — це
...адського сумлін-
...ників. Не про це
...ний приклад.
...22 січня 1991
...створено ініціа-
...відродженню
...Україні. Там са-
...ся основи для
...моїархічної
...відносно норов-
...ор. За претендєн-
...стаский престол
...льської України.
...льну Україну».
...19 квітня 1991
...зувала «Мани-
...ського наро-
...ого Величності
...Володаря і Ко-
...уси-України, Су-
...ин Династії Рю-

...ий документ
...зводився зреш-
...ного: «Терпіння,
...наш народ... тво-
...необхідність вті-
...цію оуєвидного
...став би сполуч-
...поміж усіма ук-
...без огляду на віру,
...і і соціальне по-
...Врешті гостре по-
...зку, закорнене
...ні від віків, зо-
...йдеться про ду-
...та оцей збір при-
...ни, при сучасній
...мовили моє рі-
...на себе, згідно
...радіцією та зано-
...тисячолітню
...і обов'язків
...Престолу мені
...лько II».
...я ми переко-
...речиво й гono-
...недвозначно: Ук-
...аційною Омель-
...дностово погод-
...ти ка себе обо-
...— символу на-
...ності України.
...газета, слід від-
...жне, помістка
...ька II під руб-
...великого до
...і як у воду дн-

...ом на королів-
...зацікавленіс-
...спанії, а саме в
...сплендіду Ук-
...ромади в Іспанії
...Омельню II,
...Олексій Васильович
...же Анжуйський,
...ов, він же Дол-
...же Романов.
...зацікавленіс-
...розслідування
...документи орга-

...я, що Олексій
...насправді зовсім
...Д'Анну і тим
...Романов, а Алек-
...є, який народив-
...в 1946 році, гро-
...сембургу. Доку-
...було доведено, що
...уразо, чий си-
...ого оголосив, помер
...залишивши слід.
...ним словом, було
...Омельню II є са-
...шахраєм. Саме
...ал Брюсселя ви-
...ніював Люксем-
...нористові, який
...гарячому у ви-
...ральних доку-
...використовува-
...ствих цілях, та-
...18 місяців тюрем-
...ня.

...прихильники і
...ька II шкетува-
...язиці, сьогодні
...ати. Доведеться
...ювини інформа-
...ств Заходу. Що

ж до ситуації на Україні, то
схоже на те, що допони
ролівський прапор майорити-
ме — самозвакці не переве-
дуться. Рамтом що, як жазав
герой авантюрного роману,
«закордон нам допоможе».

МЕТУШЛИВА НАУКА

Газета «Культура і жит-
тя» у номері від 22 червня
1991 року опублікувала «Ре-
комендації», розроблені нау-
ковою конференцією «Історич-
ні традиції української
національної символіки», що
відбулася в Києві 8 червня
1991 року. Організаторами
конференції були Народна
Рада, Рух та Інститут літерату-
ри АН УРСР. Обій-
шлись, як бачимо, без Інсти-
туту історії України АН
УРСР, хоча назва конферен-
ції до того ібн і зобов'язу-
вала. «Рекомендації» конфе-
ренції, слід це особливо від-
значити, були одностайними,
бо голосування не відбуло-
ся. Просто президією було
запропоновано, щоб усі, хто
згоден із зачитаними реко-
мендаціями, підписали цей
підсумковий документ, а ті,
хто не згоден — ішли собі з
Богом додому. На тому й ух-
ваили.

Приначина такої відверто не
академічної процедури, як на
мій погляд, полягає у відвер-
тій політизації проблеми, в
підборі майже виняточно тих
науковців, які відбивають і
популяризують погляди пев-
них партій та політичних ру-
хів, що взялися однобічно,
волютаристськи, без прове-
дження референдуму виріши-
ти проблеми символіки суве-
ренної України відповідно до
свого розуміння історичного
процесу. Власне, підсумко-
вий документ конференції
цього й не приховує: «Відки-
нувши ідеологічні догмати,
слід визнати, що справжніми
національними державами
українського народу були
Українська Народна Респуб-
ліка (1918—1920), Західно-
Українська Народна Респуб-
ліка (1918—1919) та Кар-
патська Україна (1939), які
закріпили ці символи як дер-
жавні».

У цьому положенні місти-
ться, з одного боку, ясний
взірець неісторичного
підходу до історії суспіль-
ства, коли якийсь період ви-
знається «справжнім», а ін-
ший — «несправжнім». З ін-
шого — подібно до того, як
це вже було з авантюрою
Омельки II — заклад до рес-
тавзації символіки УНР,
ЗУНР і Карпатської Ураї-
ни можна розуміти як пре-
людю до реставрації і від-
повідних форм державності,
оскільки конкретно символі-
ка і є «визнаною картою»
державності, відповідного по-
літичного режиму.

Кожна реставрація — це
продовження інерції грома-
дянської війни, хай навіть до
часу в площині психологіч-
ній, ідеологічній чи мирних
акцій непокори. Психологія
громадянської війни пере-
шкоджає процесові консолі-
дації української нації, ство-
рює напруженість і політич-
ну нестабільність у респуб-
ліці. Ця ж психологія штов-
хає ідеологів до тенденційно-
го вишукування аргумента-
ції ка корінь наперед визна-
ченої в певних нолах символі-
ки.

Подібному тенденційному
підходу може бути проти-
ставлено лише науковий ана-
ліз проблеми, солідна мето-
дологічна основа з урахуван-
ням поширених у світі пра-
вил та традицій, шанобливе
ставлення до етапів історії
України.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД

У світовій пратиці симво-
ли поділяються на національ-
ні й державні. Під націо-

нальними символами загаль-
ноприйнято розуміти групу
специфічних для кожної кра-
їни понять з її історії, куль-
тури й побуту, а також із її
традиційної емблематики, які
мають поширення головним
чином усередині даної країни
і лише частково відомі за її
межами. Ці символи добре
пізнаються національним на-
селенням, близькі йому і не
потребують ніяких пояснень.
Це можуть бути як прапори,
тан і інші офіційно не за-
тверджені знаки (наприклад
— козак Мамай для україн-
ців).

Державна символіка від-
різняється від національної
переважно в тому, що опи-
сання державних гербів і пра-
порів фіксується, як прави-
ло, в Конституції чи іншому
законодавчому документі, а
порядок їх винористання пе-
редбачається таном відповід-
ним правовим документом.
Державна символіка (особли-

вуваних металів і барв (ема-
лей). Метали — золото і сріб-
ло — передаються в зобра-
женні жовтою й білою бар-
вами. Емаї включають «чер-
воний, синій, зелений, чор-
ний і пурпурний кольори». В
новітні часи до них додають
жовтогарячий і коричневий
кольори, проте вони пони що
не мають повного міжнарод-
ного визнання.

БЛАЗОНУВАННЯ

Тлумачення символів, їх
правильне прочитання й роз-
шифровка, а також правила
їх опису, відповідно до між-
народно визнаної геральди-
чної термінології називають
блазонуванням.

Ідеальним слід вважати,
ноли текст Конституції міс-
тить блазонний опис її гер-
ба та прапора відповідно до
міжнародних норм. Але в ря-
ді країн, серед них і в СРСР,

приклад: молот на щиті вва-
жається старшим за серп,
розміщений поверх молота.
Але читається навпаки —
серп і молот.

ТРАДИЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ КОЛЬОРІВ

Методологічно правильна
постановка питання полягає
в тому, щоб не допустити за-
гального марнослів'я, а ви-
членити проблему у відповід-
ній системі координат. Тому
мова має йти не про кольори
взагалі та їх поширення се-
ред українців, бо Україна
відрізняється різноманітні-
стю регіонів, де в кожному
є своя гама і свої пріоритети
кольористики.

Мова може йти лише про
традицію кольорів держав-
ного прапорництва того ма-
сизу населення, що поступо-
во, в міру зростання націо-
нальної самосвідомості, став
ідентифікувати себе за украї-
нців. Отже, всі посилання
на космогонічні уявлення і
предковичні міфи хоч самі по
собі й цікаві, але не стосую-

Наприклад, цілком замов-
чується те, що після кавали
Золотої Орди на Україні ви-
творюються дві традиції: на
Наддніпрянщині продовжує-
ться червона, а на Галиччині
започатковується інша — зо-
лотий лев на синьому тлі
(жовто-синя). Для укладачів
«Рекомендацій», очевидно,
невигідно називати дві тра-
диції, а тому, описуючи тра-
диції гербівництва, вони за-
мовчують герб Галицько-Во-
линського князівства — зо-
лотий лев на синьому тлі.
Тому читає «Рекомендації»
ніх не може зрозуміти, чо-
му ж у 1918 році приймає-
ться ухвала УНР про дер-
жавний герб — золотий три-
зуб на синьому тлі. Адже
згідно з традицією Київської
Русі золотий тризуб повинен
бути на червоному тлі. Тоб-
то — читає позбавлений мож-
ливості зрозуміти те, що в
1918 році відбувається пер-
ша спроба на державному
рівні поєднати дві традиції:
київську і галицько-волин-
ську (тризуб Володимира,
але на тлі синьому, харак-
терному для Галиччини).

Василь ТКАЧЕНКО

ПОЛІТИЧНІ МАНЕВРИ НАВКОЛО НАЦІОНАЛЬНОЇ СИМВОЛІКИ

во гербі) частіше модифіку-
ється разом з еволюцією ла-
ду чи правлячого режиму і
більшою мірою несе на собі
відбиток формальних харак-
теристик суспільства. На від-
міну від неї національна сим-
воліка консервативніша, пе-
рдає етнічно неповторні ри-
си на всьому історичному
пілху.

Найчастіше національний
прапор узаконюється і як
державний. Досить часто при-
чому на ньому розміщує-
ється герб чи елемент герба
(малий герб). Тоді прапор
без герба вважається націо-
нальним, і може використо-
вуватися кожною особою від-
повідно до народних звичаїв,
а державний (із гербом) —
лише на державних устаю-
вах, під час державних свят
чи інших, обумовлених в
спеціальному положенні, ви-
падках.

Національна символіка ті-
сно пов'язана з етнічними, іс-
торичними, релігійними особ-
ливостями, а тому досить різ-
номанітна й багатобарвна. І
навпаки — в державній сим-
воліці, особливо в гербах, но-
лір і розміщення деталей
постійні, стабільні, ітерна-
ціонально канонізовані й не
піддаються інтерпретації. На-
приклад, в описі національ-
ного прапора можна вдава-
тися до таких відтінків но-
льористини, як малиновий,
бордовий, кизилловий, хоча в
описі державного прапора чи
герба в цьому ж випадку
завжди будуть вдаватися до
одного терміну — червона
барва.

У геральдиці існує суворо
визначене число використо-

застіть блазонування вдаю-
ться до скороченого, або «за-
гальнодоступного» описання
державних атрибутів (герба і
прапора), що науково непра-
вильно.

Під час блазонування сво-
чатку називають колір, потім
фігуру як на прапорі, так і
на гербі. Про прапор і герб-
ований щит спершу говорять,
який ч за ф тою (прямо-
кутний, трикутний, квадрат-
ний, круглий тощо), а потім
який він з погляду членуван-
ня — розсічений (смуги
вертикальні), пересічений
(смуги горизонтальні) чи
скошений з правого чи ліво-
го боку (поле розсічене по ді-
агоналі).

Коли прапор багатокольо-
ровий і смуги вертикальні,
спочатку і називають колір
смуги біля древка, а в разі
горизонтального їх розмі-
щення починають відлік від
верху до низу. Після цього
вказують на зображення, розмі-
щені на прапорі: спочатку
називають їх місцезнаход-
ження (в центрі, в правому
верхньому куті, в лівому
нижньому куті тощо), потім
— що вони собою являють
(герб, емблема, символічний
знак, фігура), їх опис згідно
з блазонуванням герба.

Для гербів республікан-
ських держав порядок бла-
зонування гербів такий:
1) щит; 2) вінюк чи обрам-
лення щита; 3) навершя ци-
та (чи герба); 4) щитоносці;
5) девіз; 6) особливий при-
краси. Перелік смуг на щиті
ведуть від правого боку до
лівого, причому правим вва-
жають той, який є правим
для носія щита. Символ, розмі-
щений ближче до поля ци-
та, вважається старшим. На-

тись історії як науки, тм
більше історії української
державності, її традиції. Про
власне історію української
державності можемо гово-
рити з утворення в IX столітті
Київської Русі. Сувереном
ранньофеодалної держави
вважався князь і тільки кня-
зівські знаки та прапори мо-
жуть у даному разі братися
до уваги.

За доби раннього феода-
лізму головним кнжжм зна-
ком був тризуб (його різно
вид — двозуб), а прапор від-
ігравав більше допоміжну
роль орієнтира, що повинен
був привертати увагу до зна-
ка (тризуба). Традиція пра-
пора ще не була канонізова-
на, серед прапорів могли з'я-
витись екземпляри й інших
кольорів, але все-таки тра-
диція вже започаткувалася
— традиція червоного прапо-
ра. До недавнього часу ніхто
цей факт і не ставив під сум-
нів. І радянська, і зарубіжна
на українська сходилися на
тому, що головним прапором
Київської Русі, а потім Ве-
ликого князівства Литовсько-
го й Руського був червоний,
який згодом був успадкова-
ний козаками, набувши в
XIV—XVII століттях мал-
нового відтінку під впливом
стилю барокко.

Знак Рюриковичів — три-
зуб — теж фігурував або як
навершя на древку, або як
золотий знак на червоному
полі прапора.

У зв'язку з цим слід за-
значити, що «Рекомендації»
конференції, організованої
Народною Радою, Рухом та
Інститутом літератури АН
УРСР, досить часто вдаються
до замовчування одних фак-
тів та неправильної, одно-
бічної інтерпретації інших.

АРГУМЕНТИ І ФАКТИ

Такі хитромудрості скла-
дачі рекомендацій не випад-
кові. Їх головна мета, яка за-
лишається поза надром, по-
лягає в тому, щоб:

1. Довести, ніби ні за ча-
сів Київської Русі, ні за ча-
сів Великого князівства Лі-
товського й Руського, ні за
козаччини червона кольорис-
тика прапорів не стала тра-
диційною, такою, що уособ-
лювала в собі поняття украї-
нського народу.

2. Створити враження, ні-
би червоні кольори прапорів
були такі ж випадкові, як і
інші кольори прапорів, що
траплялися в давнину.

3. Зобразити справу так,
що коли й були червоні пра-
пори, то даровані або поль-
ськими королями, або мос-
ковськими царями — отже,
мовляв, чужі для України.

4. Висунути таку версію
кольористики прапорів, що
ніби вона, будучи синьо-жо-
вою, складалася з давніх да-
вен на рівні побуту, втілювалася
згодом у прапорництво украї-
нців часів Грюнвальдської
битви 1410 року, а потім від-
родилася у козаків XVIII
вда-

15 серпня 1991 року. № 14

